

Rechtvaardigheid in de RES

Kristel Lammers (NP RES), Sander ten Caat (Universiteit Leiden) & Petra van der Kooij (PBL)

Wat kan je verwachten?

De sessie is opgezet langs drie vragen:

- Wat is voor jou rechtvaardigheid?
 - Gezamenlijke discussie
 - Reflectie vanuit de theorie
- Hoe zie jij rechtvaardigheid terug in je dagelijkse werk en hoe ga jij daarmee om?
 - Reflectie vanuit NP RES
 - Gezamenlijke discussie
 - Reflectie op basis van voorbeelden uit ons eigen onderzoek
- Welke nieuwe inzichten heb je opgedaan?

Wat is voor jou rechtvaardig(heid)?

- Waar gaat rechtvaardigheid over?
 - Wat ervoor nodig is om een 'goed leven' te kunnen leiden.
 - Wat we aan elkaar verschuldigd zijn en de overheid aan ons, oftewel de rechten en plichten die we hebben en hoe dat kan worden vormgegeven in de samenleving.

Waar denken jullie aan als het gaat over rechtvaardigheid?

Foto: Loes Spruijt-van der Meer

Waarom rechtvaardigheid?

- Spanningen in de samenleving over wat rechtvaardig is
- Steeds vaker een wens in de beleidsvorming
- Als je rechtvaardigheid niet adresseert bestaat het risico dat voorbij gegaan wordt aan waarden die wel belangrijk zijn

Vier vormen van rechtvaardigheid

Verdelende rechtvaardigheid

Wie krijgen de lusten, wie de lasten?

Procedurele rechtvaardigheid

Hoe zien eerlijke besluitvormingsprocessen eruit?

Erkenningsrechtvaardigheid

Hoe erkennen we verschillende groepen, hun waarden en hun identiteiten?

Herstellende rechtvaardigheid

Hoe herstellen en compenseren we schade?

Verschillende perspectieven op rechtvaardigheid

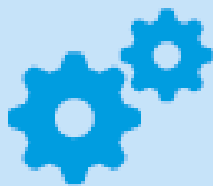
Communitarisme

'Gemeenschap en solidariteit'

Consequentialisme

'Goede uitkomst'

Sufficiëntarisme

'Basisniveau voor iedereen'

Egalitarisme

'Gelijkheid van rechten en kansen'

Libertarisme

'Vrijheid van het individu'

**Gemeenschapsverbanden,
culturele tradities en sociale
praktijken van belang voor welzijn**

**Pleiten voor het versterken van
gemeenschapswaarden en
solidariteit**

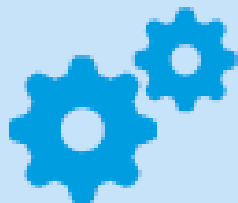
Communitarisme

'Gemeenschap en solidariteit'

**Consequen-
tialisme**

'Goede uitkomst'

Sufficiëntarisme

'Basisniveau voor iedereen'

Egalitarisme

*'Gelijkheid van
rechten en kansen'*

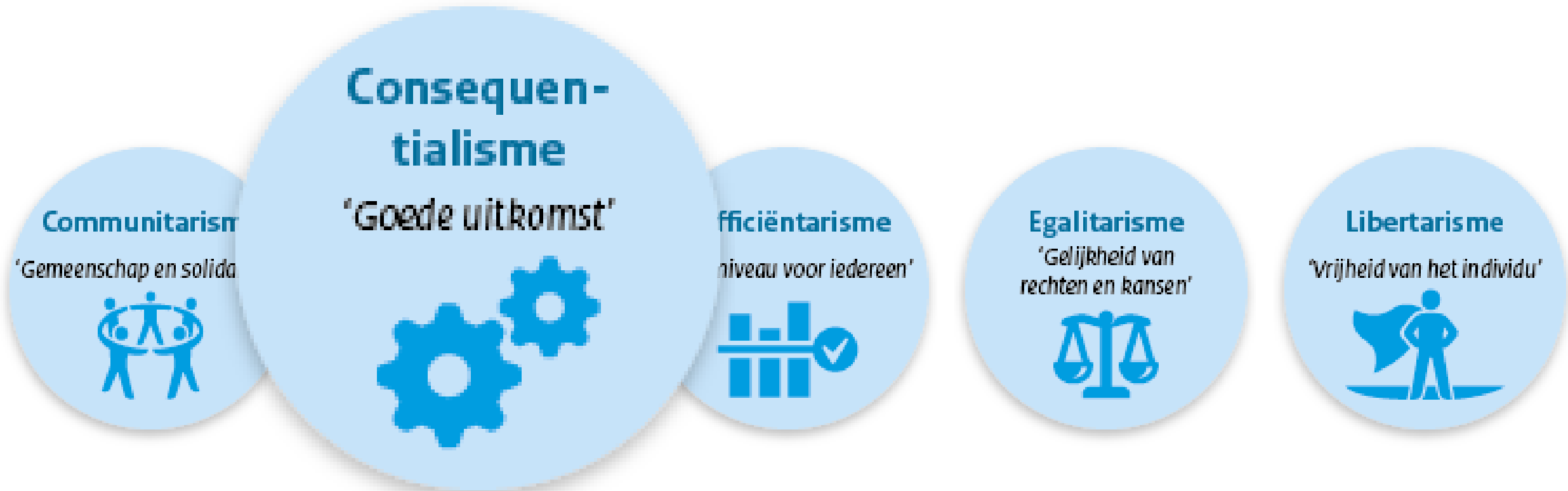
Libertarisme

'Vrijheid van het individu'

**De juistheid van de handeling
wordt bepaald door de
uitkomsten ervan**

**Grootste nut voor het grootste
aantal mensen**

Streeft naar voldoende middelen, welzijn of kansen voor iedereen om een waardig leven te kunnen leiden

Pleit voor dat een bepaald basisniveau

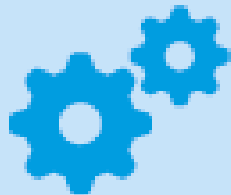
Communitarisme

'Gemeenschap en solidariteit'

**Consequen-
tialisme**

'Goede uitkomst'

Sufficiëntarisme

'Basisniveau voor iedereen'

Egalitarisme

'Gelijkheid van rechten en kansen'

Libertarisme

'Vrijheid van het individu'

**Pleiten voor herverdeling
van middelen**

**Streeft naar gelijkheid van
kansen, rechten en middelen**

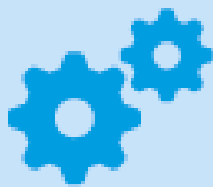
Communitarisme

'Gemeenschap en solidariteit'

**Consequen-
tialisme**

'Goede uitkomst'

Sufficiëntarism

'Basisniveau voor iede

Egalitarisme

*'Gelijkheid van
rechten en kansen'*

Libertarisme

'heid van het individu'

**Pleiten voor een vrije markt,
privaat eigendom en vrijwillige
uitwisselingen zonder dwang**

**Nadruk op individuele vrijheid,
persoonlijke verantwoordelijkheid
en minimale overheidsinterventie**

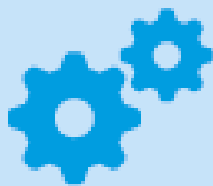
Communitarisme

'Gemeenschap en solidariteit'

Consequen- tialisme

'Goede uitkomst'

Sufficiëntarisme

'Basisniveau voor iedereen'

Egalitarisme

'Gelijkheid'
rechten en ko

Libertarisme

'Vrijheid van het individu'

Hoe zie jij
rechtvaardigheid
terug in je
dagelijkse werk en
hoe ga je daarmee
om?

Een rechtvaardige verdeling van wind- en zonneparken binnen en tussen regio's

Een eerlijke verdeling van lusten en lasten gaat niet alleen om de verdeling van windmolens en zonneparken, maar ook over de leefbaarheid van de regio/gemeente.

Regio's en gemeenten zetten zich in vanuit hun eigen kracht. Het is eerlijk dat de ene regio of gemeente meer doet in opwek van hernieuwbare energie en de andere regio of gemeente bijvoorbeeld een centrumfunctie vervult.

Wind- en zonneparken zouden in eigendom moeten zijn van de lokale bevolking. Zo kunnen gemeenschapswaarden geborgd worden en de lokale gemeenschap versterkt.

Lokaal eigendom: verschillende 'rechtvaardige' invullingen

Eigenaren van wind- en zonneparken hebben risicovol geïnvesteerd en mogen daarom ook profiteren van de winst. Ook als dat leidt tot meer ongelijkheid binnen de samenleving.

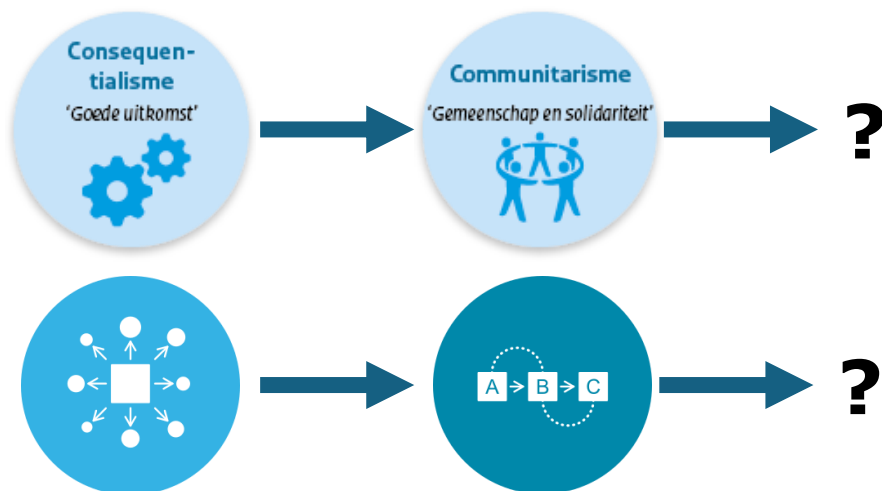
Een gelijkmatige verdeling van de opbrengsten van wind- en zonneparken is rechtvaardig. Een omgevingsfonds waarbij de winsten terugvloeien naar alle inwoners is nodig.

De winst van wind- en zonneparken zouden ten goede moeten komen van diegenen die leven in energiearmoede. Ongelijke investeringen ten goede van deze groep is nodig.

Rechtvaardigheid rond de participatietafel

- Verschuivende nadrukken

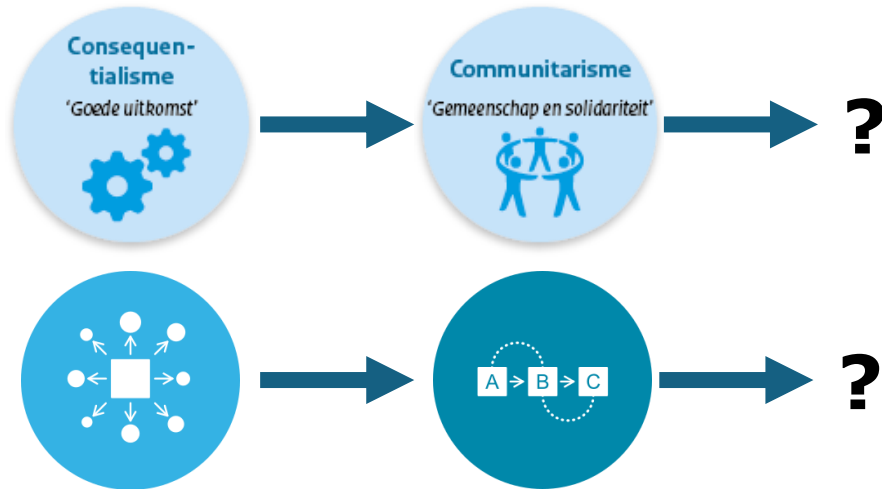
“We kunnen eigenlijk niet iets bedenken dat de hele omgeving representeert.”

“Het is volgens mij in participatieve processen niet gebruikelijk dat de participanten het proces opnieuw gaan uitvinden.”

- Verschuivende coalities
- Belang van persoonlijke contacten

Rechtvaardigheid rond de participatietafel

- Verschuivende nadrukken

“Dus jij bent van de gemeente?”

“Wie heeft de voorstanders hier aan tafel uitgenodigd?”

- Verschuivende coalities

“Dat wantrouwen, daar stap ik nu wel een beetje vanaf”

- Belang van persoonlijke contacten

Discussie

- Welke nieuwe inzichten heb je opgedaan?
- Wat heb jij nodig om met rechtvaardigheidsdilemma's om te gaan?
- Andere opmerkingen?

